

Kemianteollisuuden suhdannekuva synkentyi syksyn 2019 aikana. Liikevaihdon jo monta vuotta jatkunut kasvu kääntyi laskuksi vuoden kolmannella neljänneksellä ja vienti supistui. Alan yritysten suhdannenäkymät ovat laskusuunnassa. Heikkenevät talouden näkymät koettelevat yritysten kilpailukykyä ja edellyttävät vastuullisia työmarkkinaratkaisuja. Kemianteollisuus vaikuttaa osana vientiteollisuutta merkittävästi Suomen talouteen, sillä ala työllistää suoraan, välillisesti ja tulovaikutusten kautta lähes 100 000 suomalaista.

Liikevaihdon nousu päättyi syksyllä

Kemianteollisuuden jo pitkään jatkunut liikevaihdon kasvu hiipui vuoden 2019 kolmannella neljänneksellä, jolloin liikevaihto supistui 2,3 % edellisen vuoden vastaavasta neljänneksestä. Tammi-syyskuussa liikevaihto lisääntyi edelleen 4,8 % vuodentakaisesta. Koko tehdasteollisuudessa kasvua oli samaan aikaan 4,1 %.

Kemianteollisuuden liikevaihto seuraa yleensä raakaöljyn hintakehitystä, mutta viime aikoina tämä kytkös on heikentynyt. Heinä-syyskuussa 2019 raakaöljyn (Brent) keskihinta oli 62 dollaria barreilta, mikä on 18 % vuoden takaista vähemmän. Maailmantalouden kasvun hidastuminen vaimentaa öljyn kysyntää - toisaalta Kiinan ja USA:n välisen kauppasodan lieventyminen sekä OPEC:ille ennakoitua tuotannonrajoitukset nostavat öljyn hintaa.

Vienti laskussa

Kemianteollisuuden tavaravienti on ollut kesän lopussa ja alkusyksyllä hienoisessa laskussa. Kemianteollisuuden tavaraviennin arvo oli heinä-syyskuussa 3 miljardia euroa, mikä oli 4 % vuoden takaista vähemmän. Tammi-syyskuun aikana tavaraviennin arvo oli 9,3 miljardia, jossa oli nousua 0,5 % edellisvuodesta. Kemianteollisuuden osuus koko tavaraviennin arvosta on 19 %.

Öljytuotteiden vientimäärät pienevät

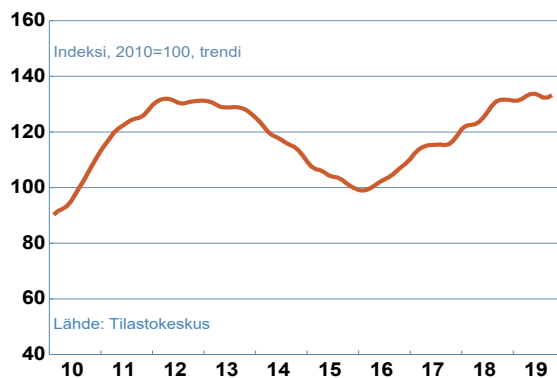
Öljytuotteiden viennin arvo supistui heinä-syyskuussa 5 % vuoden takaisesta. Vientihinnat alenivat vain lievästi, ja vientimäärät laskivat 3 %. Öljytuotteiden osuus on noin 40 % kemianteollisuuden viennistä ja 8 % Suomen koko tavaraviennistä.

Peruskemian tuotteiden viennin arvo kohosi heinä-syyskuussa 1,5 % vuodentakaisesta. Peruskemian osuus koko kemianteollisuuden viennistä on noin 30 %. Kumi- ja muovituotteiden viennin arvo pieneni 1 % ja lääkeviennin arvo väheni samaan aikaan 12 %.

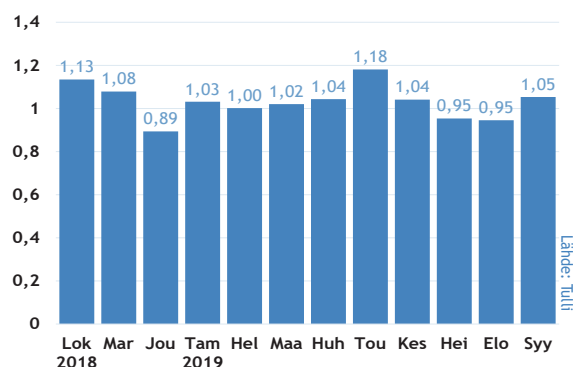
24mrd.

Kemianteollisuuden liikevaihto

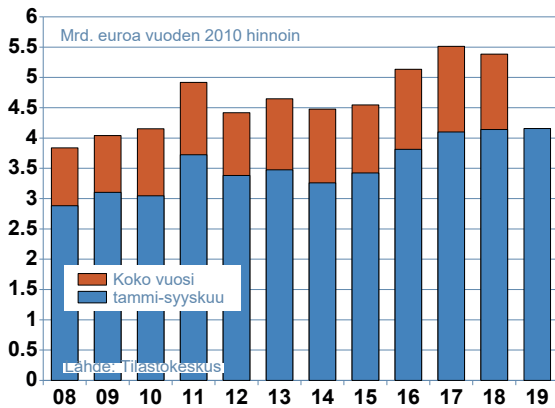
Kemianteollisuuden liikevaihto

Kemianteollisuuden tavaravienti, mrd. euroa

Kemianteollisuuden arvonlisäys

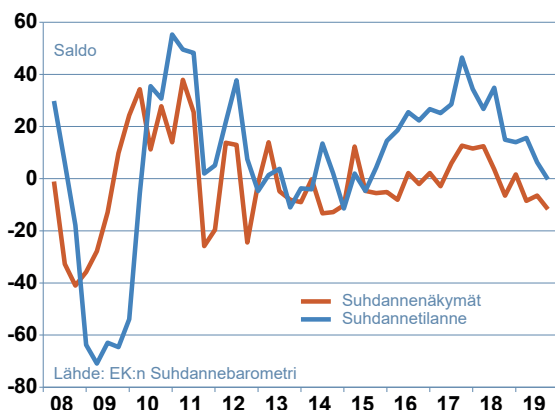

Tuotantomäärät vuoden takaista suuremmat

Kemianteollisuuden tuotantomäärät kasvoivat volyymi-indeksillä mitattuna heinä-syyskuussa 3,4 % vuoden takaiseen verrattuna. Hyvin sujuneen toisen neljänneksen ansiosta tammi-syyskuussa tuotanto lisääntyi 3,8 %. Koko kuluvalle vuodelle ETLA ennustaa runsaan 2 %:n tuotannon nousua ja ensi vuonna kasvu hidastunee 1 %:iin.

Tuotantokehitys oli loppukesällä ja alkusyksystä vain lievässä nousussa arvonlisäyksellä mitattuna. Kiinteähintainen arvonlisäys kasvoi vuoden 2019 kolmannella neljänneksellä 0,4 % vuoden takaisesta. Tammi-syyskuussa arvonlisäys nousi yhteenlaskettuna myös 0,4 % edellisvuoteen verrattuna. Arvonlisäys koostuu pääosin työvoimakustannuksista, toimintaylijäämästä ja poistoista.

Kemianteollisuuden suhdanteet

Peruskemian tuottajahinnat ennallaan

Peruskemian hintojen lasku päättyi syksyllä ja tuottajahinnat pysyivät elo-lokakuussa vuoden takaisella tasolla. Myös kumi- ja muovituotteiden hinnat ovat pysyneet likimain muuttumattomina. Lääkkeiden hinnat sen sijaan kohosivat viimeisen kolmen kuukauden aikana 2 % vuodentakaisesta.

Suhdannenäkymät tummenevat

Kemianteollisuuden yritysten suhdannetilannearviot ovat heikentyneet jo lähes kaksi vuotta yhtäjaksoisesti. Syksyn aikana suhdannetilanne on edelleen hiipunut ja suhdannetilanteen saldoluku oli lokakuussa -1.

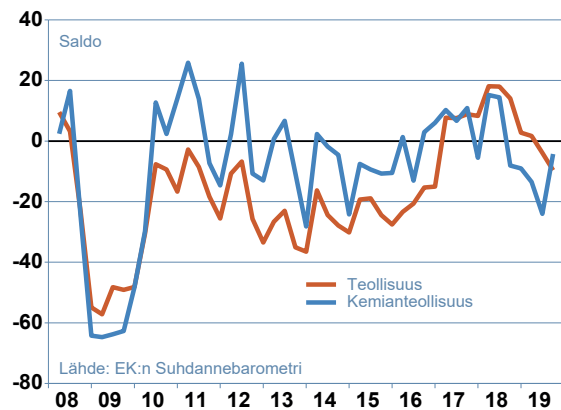
Lähikuukausien suhdannenäkymät tummentuivat kaupapolitiikkaan liittyvän epävarmuuden ja maailmantalouden kasvun hiipumisen myötä syksyn aikana. Suhdanneodotuksien saldoluku oli lokakuussa -12, kun vastaava saldoluku oli viime heinäkuussa -6.

Kysynnän vaimuus yleisin tuotantokapeikko

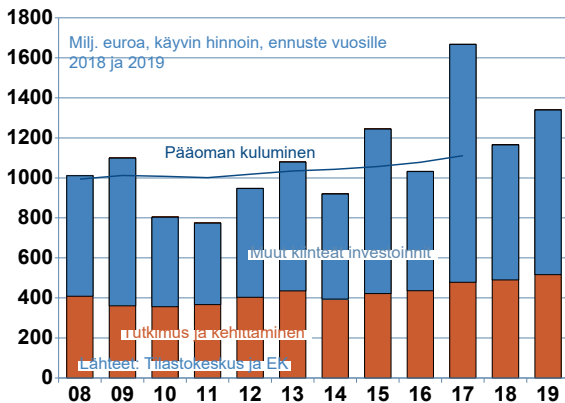
Suhdannekyselyvastaajat arvioivat lokakuussa tilaustilanteen hieman tavanomaista heikommaksi (saldoluku -5). Tilauskertymän huippukohta oli vuoden 2018 alussa sekä koko teollisuudessa että kemianteollisuudessa.

Kysynnän heikkous oli lokakuussa ainoa merkittävä tuotannon kasvun este 33 %:n osuudella. Ammattitaitoisesta työvoimasta oli pulaa 5 %:lla alasta eikä kapasiteettipulaa ollut. Kolme neljäsosaa yrityksistä arvioi tuotantokapasiteetin olevan kokonaan hyödynnettyä.

Tilaukanta normaaliin verrattuna

Kemianteollisuuden investoinnit

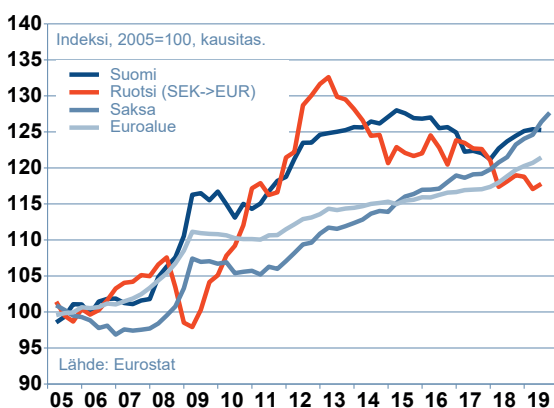
Investointiodotukset uhattuna

Vielä keväällä Elinkeinoelämän keskusliiton EK:n 2019 tekemässä investointitiedustelussa alan yritykset arvioivat investointien laskevan vuoden 2017 poikkeuksellisten investointien jälkeen hieman alemmalle tasolle vuonna 2018, mutta vahdittuvan selvästi uudelleen vuonna 2019.

Osaaminen ja innovointi ovat alalle ominaista, sillä investoinneista huomattava osa, noin 500 miljoonaa euroa, liittyy tutkimukseen ja tuotekehitykseen.

Kemianteollisuus on jo pitkän ajan investoinut yli miljardin vuodessa Suomeen ja ala on säilyttänyt koko 2000-luvun pääomatasonsa. On selvää, että syksyn työrauhahäiriöt ja niiden uhat voivat vaikuttaa yritysten investointihalukkuuteen.

Nimelliset yksikkötyökustannukset, koko talous

Ansiot kahden prosentin nousussa

Kemianteollisuuden palkansaajien ansiot kohosivat ansiotasoindeksin mukaan vuoden 2019 kolmannella neljänneksellä edellisen neljänneksen tavoin 2 % vuoden 2018 vastaavasta neljänneksestä. Kaikkien palkansaajien nimellisansiot kohosivat samaan aikaan 2,4 %.

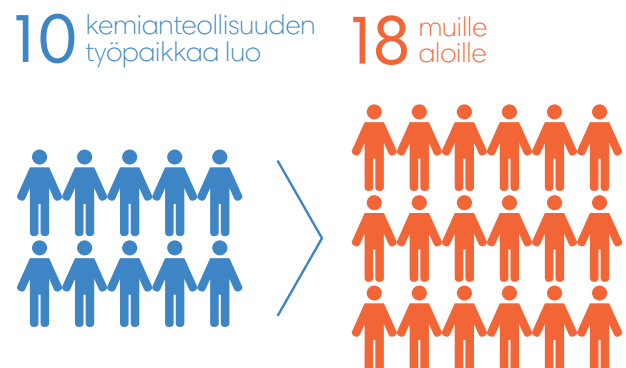
Kemianteollisuuden henkilöstömäärä pysyi EK:n Suhdannebarometrin mukaan ennallaan syksyllä. Henkilöstö säilynee loppuvuoden ajan lähes ennallaan.

Työrauhahäiriöt nakertavat kilpailukykyä

Työrauhahäiriöt vaikuttavat merkittävästi kustannuskilpailukykyyn. Jo pelkkä lakon uhka aiheuttaa tuotannon uudelleenjärjestelyitä ja kustannuksia. Prosessien alas- ja ylösajot kuormittavat ympäristöä ja ovat merkittävä turvallisuusrisi. Postin työehtosopimusriitaan liittyneet laajat tukityötaistelutoimet osoittivat jälleen kerran, että vuodelta 1946 oleva työrauhajärjestelmä kaipaava uudistamista.

Jotta hallitusohjelman 75 %:n työllisyystavoite saavutettaisiin, edellyttää se vientiteollisuuden osalta sitä, että paitsi toimialojen omat niin myös hallituksen toimet tähtäävät vientiteollisuuden kustannuskilpailukykyyn parantamiseen entisestään suhteessa kilpailijamaihin. Hallitusohjelma tunnustaa viennin merkityksen kotimaisen kysynnän ja työllisyyden kestäväälle kasvuille. Sen tavoitteena on myös reaalisena kilpailukykyyn ja kustannuskilpailukykyyn turvaaminen, päätöksenteon vakaus ja ennakoitavuus. Kemianteollisuuden näkökulmasta tämän hallitusohjelmakirjauksen toteutuminen on olennaisen tärkeää.

Kemianteollisuuden työllisyysvaikutus

Maailmantalouden kasvu hiipuu

Suomen vientiteollisuuden kysynnän näkökulmasta tärkeät kansainväliset suhdanteet jatkavat hiipumistaan. Epävarmuus tulevasta on kasvanut USA:n ja Kiinan kauppasodan vuoksi ja Euroopan talousnäkyviä varjostavat huoli Saksan autoteollisuuden tilanteesta sekä Ison-Britannian brexit-prosessin venyminen.

Suomen BKT kasvoi viime vuonna 1,7 % ja kasvuvauhti hidastunee ennusteiden mukaan lähivuosina noin 1 % tahtiin. Investointien piristymistä ei ole näköpiirissä ja talouskasvu on kulutuksen varassa. Vienti on nousussa, mutta nettoviennin kontribuutio kasvuun on vähäinen.

EU:n peruskemian tuotanto alenee

Euroopan peruskemianteollisuuden tuotanto väheni runsaan prosentin vuoden 2019 kolmannella neljänneksellä vuodentakaisesta. Lääkkeiden valmistuksen tuotanto lisääntyi lähes 6 %, mutta öljynjalostuksen, sekä kumi- ja muovituotteiden tuotantomäärät vähenivät.

EU:n peruskemian yritysten tilaukset vähenivät syksyn aikana ja alan luottamusindikaattori oli marraskuussa tavanomaista heikommassa lukemissa. Yritykset ennakoivat tuotannon lisääntyvän kuluvan vuoden lopulla ja ensi vuoden alussa.

Keskeiset ennusteluvut

Valtiovarainministeriö (lokakuu 2019)

Vuosi- tai taso, %	2018	2019**	2020**
Euroalueen BKT	1,9	1,0	1,3
Suomen BKT	1,7	1,5	1,0
Tuonti, määrä	5,0	1,8	2,3
Vienti, määrä	2,2	2,4	2,4
Investoinnit	3,4	0,4	-0,3
Yksityinen kulutus	1,8	1,7	1,4
Kuluttajahinnat	1,1	1,1	1,4
Työttömyysaste, %	7,4	6,5	6,3

Työn hinta työmarkkinasyksyn keskiössä

Kemianteollisuus neuvottelee 19 työehtosopimuksesta käynnissä olevalla työmarkkinakerroksella. Haasteet talouden ja työllisyyskehityksen sekä tuottavuuskehityksen osalta edellyttävät vastuullisuutta neuvottelupöydissä ja maltillisia palkkatarkistuksia. Tarve parantaa kilpailukykyä ei ole kadonnut, vaikka tilanne on parantunut 2016 solmitun kiky-sopimuksen myötä. Yksikkötyökustannuksilla mitattuna Suomi on edelleen 4-5 % euroaluetta jäljessä. Työn hinnan pitää kehittyä myös jatkossa erittäin maltillisesti. Siihen vaikuttaa työajan pituus ja maltilliset, tuottavuuskehitystä ja yritysکوhtaisuutta painottavat palkkatarkistukset.

Kemia – osa hyvää elämää

Kemianteollisuus on yksi suurimmista teollisuuden toimialoista Suomessa. Merkittävä osa tuotannosta menee vientiin joko suoraan tai vientituotteisiin käytettyinä raaka- ja tarveaineina. Vastaavasti tuodaan sekä tuotannon raaka-aineita että erikoistuotteita.

Kemianteollisuudeksi luokitellaan Suomessa

- Öljy-, kaas- ja petrokemian teollisuus
- Kemian perusteollisuus
- Kemian tuoteteollisuuden eri toimialat: lääketeollisuus, muovi- ja kumiteollisuus, kosmetiikka ja pesuaineet, maali- ja väritysteollisuus

Kemianteollisuuden talouskatsaus on laadittu yhteistyössä EK:n ekonomistien kanssa. Teksti perustuu 3.12.2019 käytössä olleisiin tietoihin.

Lisätietoja

Johtaja Susanna Aaltonen

Kemianteollisuus ry
susanna.aaltonen@kemianteollisuus.fi
GSM 040 593 4221

Ekonomisti Jouko Kangasniemi

Elinkeinoelämän keskusliitto
jouko.kangasniemi@ek.fi
Puh 09 4202 2608

Kemianteollisuus ry

Eteläranta 10 PL 4, 00131 Helsinki
kemianteollisuus.fi

Twitter: @kemianteollisuus